

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:

כבי טבת תשע"ב

פרשה:

פרשת וארא

נותרת:

טיבה של נשיקה

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת וארא

טיבה של נשיקה

לאחרונה סיפר לי אדם שביקר בקהילה חסידיית מסויימת על התרשמותו החיובית מהמקום ומהקהילה. לבסוף הוא ציין ואמר לי בהססנות כי ברצונו לשאול אותי משהו תוך תקווה שאני לא אפגע מהשאלה שלו. הוא אמר לי: ראיתי את החסידים מתנשקים... מעולם לא ראיתי גברים מתנשקים!

עניתי לו, שזה דווקא מאד מקובל ושכיח בתורה. ואדרבה, בכל המקרים - למעט פעם אחת - מסופר על נשיקה בין גברים.

נשיקה היא לכאורה דבר כה פשוט וטבעי עד שבכלל אין צורך לציין זאת בתורה. אבל אנחנו כבר יודעים שהתורה היא אינה סתם ספר סיפורים ציורי שבו מפרטים סתם מי חיבק ומי נישק. הפרטים שנכתבים בתורה הם רק כאלו שמוסיפים להבנת הענין. ולכן כאשר התורה מפרטת ומציינת על נשיקה מסויימת הרי שזה מוסיף להבנת הסיפור ולעתים זה גם עיקר הסיפור.

כשאנחנו מתבוננים בסיפורים שקשורים לנשיקות, אנחנו מוצאים שיעקב אבינו קשור להרבה מהם.

היכן אנחנו מוצאים את הנשיקה הראשונה בתורה? (שאלה לקהל)

הפעם הראשונה היא בפרשת תולדות כאשר יעקב התחפש לעשיו ונכנס לחדרו של אביו יצחק כדי לקבל את הברכות שאביו התעתד לתת לעשיו אחיו. יצחק חושד שמהו "לא חלק" כאן ואז הוא פונה ליעקב ואומר לו "גשה נא ושקה לי בני ... ויגש וישק לוי" (בראשית כז, כו).

מבואר בספרי הקבלה שנשיקה מעוררת אהבה פנימית עמוקה שיצחק היה זקוק לה באותה עת כדי שהשכינה תשרה עליו ואז הוא יוכל לברך את יעקב, ולכן הוא ביקש מבנו שינשק אותו כדי שהוא יהיה כלי לברכה (אלשיך).

הפעם הבאה שיעקב היה מעורב בנשיקה מופיעה בפרשת ויצא, כאשר הוא פוגש לראשונה את רחל: "וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך" (בראשית כט, יא).

מיד לאחר מכן אנחנו קוראים שלבן רץ לפגוש את יעקב "וינשק לו". רש"י מנסה להסביר מה אירע פה - מדוע לפתע לבן הרמאי והנוכל שמכר את בנותיו רץ פתאום לנשק את יעקב. ולכן הוא מבאר שהוא התכוון לבדוק "שמא מרגליות הביא והם בפיו" (כט, יג). לבן סבר שיעקב, בנו של הדוד העשיר מארץ כנען, הביא עמו כנראה הרבה כסף, ולכן הוא מיהר לחבק ולנשק אותו, אולי הוא יקבל כמה דולרים.

הנשיקה הבאה שוב קשורה ביעקב, וגם כאן מדובר במשהו חריג ולא מובן.

יעקב חוזר לארץ ישראל אחרי 22 שנה שהוא לא היה במקום לאחר שעשיו ביקש להורגו. וכאשר הוא חוזר, הוא שומע שעשיו בא לפגשו כשהוא מלווה ב-400 בריונים. יעקב מתכוון אפוא לגרוע מכל ומכין את כל החזיתות: מלחמה, תפילה ומתנה - 'שוחד' לאחיו. סוף כל סוף מגיע הרגע הגורלי שעשיו פוגש את אחיו יעקב ואז לפתע עשיו מניח את כלי המלחמה שלו, ניגש לאחיו יעקב ומנשק אותו - "וישקהו" (לג, ד). למחווה הזאת אף אחד לא ציפה ולכן התורה מפרטת ומספרת לנו על כך.

את הפעם האחרונה שיעקב אבינו מעורב בנשיקה כלשהי, אנחנו קוראים בסיפור אחר לגמרי: בפרשת ויחי מסופר על פטירתו של יעקב והתורה מספרת לנו ש"ויפול יוסף על פני אביו ויבך עליו וישק לו" (נ, א).

בכלל ביהדות אין מנשקים אדם לאחר מותו. האור החיים על הפסוק כותב: "אין נכון לעשות כן למת אחר כי המת גדוש בטומאה ... ותפגם הנפש הנושקת אלא לו ליעקב כי חי הוא אלא דורמיטא קראתו כישן ונרדם".

במילים פשוטות, מכיון שעל גופו של המת שוכנת רוח טומאה שעשויה להזיק לאדם שמנשק אותו - לפיכך נמנעים מלנשק אדם מת. זוהי אפוא הסיבה שהתורה מציינת זאת, משום שזהו חידוש שיוסף עשה זאת. ומסביר האור החיים הקדוש שאצל צדיק כמו יעקב אבינו - גם אחרי פטירתו לא שרתה עליו רוח הטומאה אלא היה כמו אדם שישן.

בתורה מסופר גם על נשיקה מיוחדת שקשורה ביוסף הצדיק. כאשר יוסף התוודע אל אחיו וגילה להם כי הוא יוסף אחיהם, מסופר בפרשת ויגש ש"וינשק לכל אחיו" (מה, טו). מדוע התורה מספרת זאת? משום שזהו חידוש עצום! מדובר הלא על אחים שרצו להרוג אותו! ובפועל מכרו אותו לעבד וב"זכותם" הוא ישב 12 שנים בבית הסוהר. גם אם נניח שהוא מוחל להם בלב שלם, ויתרה מזו: הוא נדיב לב ומוכן לפרנס אותם, אבל עדיין לכדי נשיקה זה לא מגיע... העובדה שהוא נישק אותם מיוזמתו (ולא שהאחים יזמו את הנשיקה כלפיו) - היא חידוש עצום, ולכן התורה מציינת את הפרט הזה.

בשבועות אלו אנחנו קוראים את חומש שמות ועוקבים אחרי משה רבינו. גם הוא היה מעורב בנשיקות. קראנו בפרשת שמות עד כמה הקב"ה ניסה לשכנע את משה ללכת למצרים ומשה סירב פעם אחר פעם. אחת הסיבות היא משום שאהרן אחיו שהיה מבוגר ממנו, היה כבר המנהיג של עם ישראל במצרים ומשה לא רצה לדחוק את רגליו החוצה ולדרוך לו על היבלות. ולכן התורה מספרת שבסופו של דבר כאשר משה רבינו חזר למצרים ונפגש עם אהרן "וישק לו" (שמות ד, כז). לא רק שאהרן לא שמר טינה בלבו כלפי משה אחיו, אלא הוא ביטא זאת בנשיקה כלפיו.

הפעם האחרונה בתורה שאנחנו נתקלים בנשיקה - היא בפרשת יתרו, ושם אנחנו מוצאים למעשה את החידוש הכי גדול שיש בתורה. יתרו מגיע למדבר ששם חנו בני ישראל, וכשמשה שומע שחותנו בא אליו למדבר, מספרת התורה "ויצא משה לקראת חותנו ... וישק לו" (יח, ז). אומר המכילתא: "מכאן אמרו שיהא אדם מוכן לכבוד חמיו". התורה כותבת זאת כדי ללמד אותנו הלכה שהרבה לא רוצים לדעת אותה, שאדם מחוייב לכבד גם את חותנו...

נעצור לרגע ונתבונן מהו ענין הנשיקה. הרבי מסביר "שנשיקה באה מצד רגש של אהבה עזה ביותר, כאשר האהבה מורגשת בתוקף התפעלותה והתלהבותה עד שאינה יכולה להתבטאות בדיבור (דברי חיבה) כי אותיות הדיבור אינן יכולים להכיל אהבה רבה זו אזי הוא מבטא את אהבתו ע"י נשיקין" (ילקוטי שיחות' כרך ו עמ' 414).

יש אדם שמבטא את אהבתו באמצעות מילים. יש לו אוצר מילים עשיר והוא מסוגל להאריך ולהסביר עד כמה אהבתו גדולה. אמנם יש רגעים בחייו של אדם שמתעוררים בקרבו רגשות כה עזים ועוצמתיים שגם בעל אוצר המילים העשיר ביותר אינו מסוגל לבטא את אהבתו וחיבתו במילים. לשם כך נוצרה הנשיקה שבאמצעותה ניתן לבטא רגש עמוק ופנימי שאין בכוחן של מילים לבטא.

אדמו"ר הזקן מבאר בספר 'לקוטי תורה' שגם ביחס שבין עם ישראל לקב"ה ישנם שני סוגים של יהודים: ישנם יהודים שיש להם אוצר מילים עשיר, הם יודעים להתפלל כדבעי, ומבטאים באמצעות מילות התפילה הרבות את האהבה שלהם כלפי הקב"ה: "ואהבת את ה' אלקיך", "נשמת כל חי", "אהבת עולם" ועוד ועוד. הם מדברים על אהבתם כלפי הקב"ה, ופרט לכך הם יכולים לבטא את אהבתם אליו באמצעות מעשיהם, הם מקיימים מצוות, מניחים תפילין ומדליקים נרות שבת.

אבל ישנם יהודים שלא יודעים ולא יכולים להתפלל. הם גדלו בבית שבו לא לימדו אותם כיצד מתפללים או כיצד מקיימים מצוות ומעולם לא נתקלו בזה. כאשר אותם יהודים באים פעם אחת בשנה לבית הכנסת ביום הכיפורים הם רוצים לבטא את אהבתם כלפי ה' והם לא יכולים למצוא את המילים. מעומק ליבם הם נותנים נשיקה לה', ואז כמים הפנים לפנים - הקב"ה מנשק את אותם יהודים בחזרה.

טבעו של עולם, שהילד שנמצא בבית כל הזמן - לא מתגעגעים אליו כל כך, אדרבה, נהנים ממנו ושמחים בחברתו. דווקא אותו ילד שנמצא כל הזמן הרחק מן הבית כאשר הוא מגיע הביתה - מחבקים ומנשקים אותו.

גם בין ישראל להקב"ה אנחנו מוצאים את אותה תופעה. אותם יהודים שמגיעים כל שבת לבית הכנסת - הקב"ה בוודאי נהנה מהם ושמח בהם, אבל אין רגש של געגוע כלפיהם. אולם אותם יהודים שמגיעים לבית הכנסת אחת בשנה הם מקבלים נשיקה של געגוע מאת הקב"ה.

ובלשונו של רבינו הזקן ב'לקוטי תורה': "וזהו אמצאך בחוץ אשקך ... היינו מה שהוא בבחינת חוץ, על-ידי-זה נעשה אשקך בחינת נשיקין אתדבקות רוחא ברוחא" (לקו"ת שיר השירים ד"ה מי יתנד כאח לי).

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד